

Tuyên Quang

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH TUYÊN QUANG
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TUYÊN QUANG

NĂM THỨ 61

Số 3 (12)

19 tháng 7 năm 2025

25, tháng Sáu, Ất Ty

Cuối tuần

Báo điện tử:

baotuyenquang.com.vn

Một cửa² Nhiều niềm tin

Chính quyền phục vụ

Không thể mãi thụ động

Đồng chí Bí thư Tỉnh ủy Hầu A Lềnh thăm hỏi, động viên các đoàn viên hỗ trợ người dân thực hiện giải quyết thủ tục hành chính trên môi trường số tại xã Chiềm Hóa.

Ảnh: VĂN NGHỊ

Chuyện
CUỐI TUẦN

Chính quyền phục vụ

■ PHƯƠNG ĐÔNG

CÁI cách hành chính luôn được xác định là một trong các đột phá chiến lược quốc gia. Với việc bỏ cấp huyện trong cơ cấu chính quyền địa phương, vai trò của Trung tâm Phục vụ hành chính công càng trở nên trọng yếu, đặc biệt là Trung tâm Phục vụ hành chính công cấp xã. Chúng được ví như cánh tay nối dài trực tiếp của chính quyền, đảm bảo hệ thống dịch vụ công vận hành thông suốt và hiệu quả đến từng người dân.

Thay vì người dân phải đi lại nhiều nơi, gõ cửa nhiều phòng ban như trước đây, Trung tâm Phục vụ hành chính công tập hợp tất cả các dịch vụ tại một điểm duy nhất. Sự tập trung và chuyên nghiệp hóa việc giải quyết thủ tục hành chính tại một điểm duy nhất này giúp người dân và doanh nghiệp tiếp cận dịch vụ công dễ dàng, nhanh chóng và thuận tiện hơn. Điều này không chỉ đơn thuần là sự tiện lợi mà còn thể hiện rõ sự chuyển đổi tư duy từ “chính quyền quản lý” sang “chính quyền phục vụ”, đặt lợi ích và sự hài lòng của người dân làm trung tâm.

Một Trung tâm Phục vụ hành chính công hoạt động hiệu quả và minh bạch sẽ là yếu tố quyết định tạo dựng lòng tin và sự hài lòng của người dân đối với bộ máy chính quyền địa phương. Khi thủ tục hành chính được giải quyết nhanh chóng, đúng quy định, không phát sinh tiêu cực, người dân sẽ cảm nhận được sự công bằng, tận tâm từ chính quyền. Sự hài lòng của người dân chính là thước đo quan trọng nhất cho hiệu quả thực chất của công cuộc cải cách hành chính.

Bởi thế, khi đi vào vận hành chính quyền địa phương 2 cấp, Trung tâm Phục vụ hành chính công các cấp phải thực sự xác định mục tiêu đối mỗi vì dân. Các dịch vụ công thiết yếu phục vụ sản xuất, đời sống phải được thực hiện kịp thời, đảm bảo không làm ảnh hưởng đến quyền lợi chính đáng của người dân. Đây cũng là cam kết mạnh mẽ của chính quyền về sự minh bạch, công khai và hiện đại hóa nền hành chính. Trung tâm Phục vụ hành chính công không chỉ là nơi giải quyết thủ tục hành chính mà còn là nơi tiếp nhận ý kiến, phản hồi, và từ đó giúp chính quyền hoàn thiện hơn cơ chế, chính sách.

Với mô hình chính quyền địa phương 2 cấp, Trung tâm Phục vụ hành chính công chính là biểu tượng của một nền hành chính hiện đại, chuyên nghiệp, luôn hướng tới sự phục vụ, đóng góp trực tiếp vào sự phát triển bền vững của đất nước.

Một cửa -

NGÀY 1/7/2025, KHI TRUNG TÂM PHỤC VỤ HÀNH CHÍNH CÔNG CẤP XÃ CHÍNH THỨC VẬN HÀNH, HÀNG LOẠT THỦ TỤC ĐƯỢC ĐƯA VỀ TẬN THÔN, BẢN, ĐÁNH DẤU BƯỚC ĐỘT PHÁ TRONG CÁCH HÀNH CHÍNH VÀ CHUYỂN ĐỔI SỐ Ở CẤP CƠ SỞ. TUY NHIÊN, SAU HƠN 2 TUẦN VẬN HÀNH, BÊN CẠNH NHỮNG ĐỔI THAY TÍCH CỰC VỀ THÁI ĐỘ PHỤC VỤ VÀ GIẢM BỚT GÁNH NẶNG ĐI LẠI CHO NGƯỜI DÂN, MÔ HÌNH “MỘT CỬA GẦN DÂN” VẪN CÒN NHIỀU KHÓ KHĂN - TỪ HẠ TẦNG KỸ THUẬT, NHÂN LỰC, ĐẾN NĂNG LỰC TIẾP CẬN DỊCH VỤ CÔNG SỐ - ĐÒI HỎI SỰ VÀO CUỘC CỦA CẢ HỆ THỐNG CHÍNH TRỊ ĐỂ CÙNG CÓ BIỆN PHÁP THÁO GỖ.

Một quy trình thống nhất

KẾT luận số 160-KL/TW của Bộ Chính trị đã xác lập danh mục 1.060 nhiệm vụ, thẩm quyền được đề xuất chuyển giao về cấp xã, phường, trải rộng trên nhiều lĩnh vực như hộ tịch, đất đai, tài chính, giáo dục, y tế, xây dựng, an sinh xã hội, hòa giải, đô thị, văn hóa, tư pháp-hộ tịch... Khối lượng công việc lớn chưa từng có đòi hỏi Trung tâm Phục vụ hành chính công cấp xã hoạt động cần chuyên nghiệp và bài bản. Qua hơn 2 tuần vận hành, bước đầu đã có những thay đổi không chỉ ở tốc độ xử lý hồ sơ, mà cả ở thái độ phục vụ và khả năng giải quyết công việc ngay tại địa phương.

Tại xã biên giới Minh Tân, mô hình một cửa bước đầu đã tạo ra những thay đổi rõ rệt. Mỗi ngày từ rất sớm đều có hàng chục người dân từ các thôn bản xa xôi đã có mặt tại Trung tâm để thực hiện các thủ tục hành chính. Anh Thảo Chấn Dương, thôn Tân Sơn lần đầu tiếp cận mô hình mới hết sức ngạc nhiên: Tôi đến xin cấp lại Giấy khai sinh cho con. Do không sử dụng điện thoại thông minh, không biết đăng nhập cổng dịch vụ công để gửi hồ sơ khiến anh Dương khá lúng túng. Nhưng cán bộ Trung tâm Phục vụ hành chính công của xã Minh Tân đã tận tình hỗ trợ anh Dương làm thủ tục nhanh chóng. Anh Dương chia sẻ: “Trước đây nhiều thủ tục phải lên huyện làm, đường xa đi lại mất cả ngày, giờ xã mới, cách

làm mới, thuận lợi cho dân, giấy hẹn trả kết quả ghi rõ ngày, không còn phải đi lại nhiều lần nữa”.

Không khí giải quyết thủ tục hành chính cho người dân tại Trung tâm Phục vụ hành chính công xã Bình Xa cũng diễn ra rất khẩn trương. Để vận hành chính quyền thông suốt, Phó Chủ tịch UBND xã kiêm Giám đốc Trung tâm, Nông Văn Việt thường xuyên trực tiếp kiểm tra, đôn đốc thực hiện nhiệm vụ tại trung tâm, trò chuyện, đối thoại với người dân để giúp dân hiểu hơn về mô hình chính quyền mới. Anh Nông Văn Việt chia sẻ: “Với rất nhiều nhiệm vụ mới được chuyển từ cấp huyện trước đây về xã đã tạo thuận lợi rất nhiều cho người dân, rút ngắn khoảng cách, thời gian, tiết kiệm chi phí. Chúng tôi chỉ đạo đội ngũ cán bộ xã nỗ lực khắc phục khó khăn, hoàn thành trả kết quả cho người dân đúng và trước hạn”.

Tại phường Minh Xuân - nơi dân số sau sáp nhập vượt 70.000 người, khối lượng công việc phát sinh rất lớn. Chỉ trong 10 ngày đầu vận hành, Trung tâm đã tiếp nhận khoảng 3.000 lượt công dân, có ngày lên tới 400 lượt. Phó Giám đốc Trung tâm Nguyễn Mạnh Cường cho biết: “14 cán bộ, công chức được sắp xếp phù hợp chuyên môn, 2 bàn hướng dẫn được bố trí ngay tại cửa ra vào để hỗ trợ người dân phân loại thủ tục, kiểm tra hồ sơ từ sớm, nhờ đó giảm đáng kể thời gian xử lý”.

Vừa làm vừa xếp hàng

Dù tạo thuận lợi bước đầu, song thực tế triển khai mô hình “một cửa” cấp xã vẫn còn nhiều vướng mắc. Hệ thống mới phải vận hành trong điều kiện cơ sở vật chất chưa đồng bộ, hạ tầng công nghệ còn yếu, nhân lực chưa được đào tạo bài bản... Đúng như cách nói của nhiều cán bộ cơ sở: “Vừa làm vừa xếp hàng, vướng đầu gối đấy”.

Xác định rõ những khó khăn ban đầu, Ban Thường vụ Tỉnh ủy đã thành lập 22 đoàn kiểm tra công tác lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện nhiệm vụ chính trị sau hợp nhất tại các xã, phường, trong đó có nội dung kiểm tra về hoạt động của Trung tâm Phục vụ hành chính công cấp xã.

Theo ghi nhận từ đoàn kiểm tra của Ban Thường vụ Tỉnh ủy tại xã Yên Nguyên, nhiều phòng làm việc tại Trung tâm còn chật hẹp, hệ thống điện, mạng thường xuyên quá tải. Máy móc thiết bị như máy in, máy scan, màn hình hiển thị số thứ tự còn thiếu hoặc hỏng hóc. Nhiều cán bộ phải kiêm nhiệm, chưa được đào tạo chuyên sâu về các lĩnh vực mới như đất đai, tư pháp, hộ tịch... nên việc tiếp cận nhiệm vụ mới còn nhiều lúng túng. Tại xã Hồng Thái, một số phần mềm chuyên ngành chưa liên thông; thiết bị công nghệ thông tin cũ, lỗi thời, khiến tiến độ xử lý hồ sơ bị ảnh hưởng. Đây cũng là thực tế tại xã Chiềm Hóa khi việc kết nối

Đồng chí Chủ tịch UBND tỉnh Phan Huy Ngọc kiểm tra hoạt động Trung tâm Phục vụ hành chính công xã Phù Lưu.

Ảnh: DUY TUẤN

Nhiều niềm tin

■ CHÚC HUYỀN - BIỆN LUÂN

thông tin, dữ liệu với dữ liệu chung quốc gia hoặc phần mềm chưa cập nhật tên xã, dữ liệu; lãnh đạo, cán bộ, công chức chưa được cấp tài khoản định danh, chữ ký số để thực hiện nhiệm vụ; trình độ kỹ năng số của một số cán bộ, công chức còn hạn chế; trang thiết bị cấu hình còn thấp chưa đáp ứng được yêu cầu công việc trên môi trường mạng...

Nói thêm về những khó khăn trên, anh Nguyễn Sơn Tùng, chuyên viên Trung tâm Phục vụ hành chính công phường Minh Xuân khẳng định: Có nhiều trường hợp người dân đến làm thủ tục về đất đai, nhưng hồ sơ gốc chưa được bàn giao, hoặc thông tin không trùng khớp giữa các hệ thống, nên không thể xử lý ngay. Hệ thống liên thông quốc gia lại chưa ổn định, có lúc tắt liệt.

Thêm một khó khăn khác đang hiện hữu tại các xã vùng cao, biên giới là trình độ hiểu biết của người dân về dịch vụ công, công nghệ số còn rất hạn chế. Nhiều người không biết tiếng phổ thông, không biết chữ, không thể tự thực hiện các thủ tục qua cổng dịch vụ công trực tuyến. Chị Giàng Thị Lúa (thôn Phìn Lồ, xã Sơn Vĩ) bối rối: "Tôi không nói được tiếng phổ thông, giấy tờ thì không hiểu, nên phải nhờ cán bộ xã làm giúp". Tình trạng này khiến cán bộ xã vừa phải hướng dẫn, vừa phải làm hộ người dân, dẫn đến quá tải công việc. Một số nơi chưa kiện toàn được Tổ công nghệ số cộng đồng - lực lượng nòng cốt giúp người dân tiếp cận dịch vụ công trực tuyến - nên càng khó khăn hơn.

Đồng bộ từ chính sách đến hành động

Những khó khăn phát sinh trong quá trình vận hành từ hình thức mới đã được hệ thống chính trị từ tỉnh đến cơ sở nhanh chóng ghi nhận và vào cuộc tháo gỡ.

Ngay trong tuần đầu thực hiện mô hình chính quyền hai cấp, UBND tỉnh Tuyên Quang đã thiết lập đường dây nóng để tiếp nhận phản ánh, hỗ trợ giải đáp thủ tục hành chính. Cụ thể, mọi phản ánh, thắc mắc liên quan đến thủ tục hành chính và dịch vụ

công được tiếp nhận qua Tổng đài thông tin dịch vụ công 1022 tỉnh Tuyên Quang theo số: 0219.1022 và qua Zalo Official Account: 1022 Trung tâm Phục vụ hành chính công tỉnh Tuyên Quang.

Công an tỉnh bố trí 36 điểm cấp căn cước và định danh điện tử tại các xã, phường để người dân dễ dàng tiếp cận, giảm thiểu di chuyển. Tỉnh đoàn Tuyên Quang cũng triển khai hơn 140 đội hình thanh niên tình nguyện, với 2.000 đoàn viên hỗ trợ người dân sử dụng dịch vụ công trực tuyến, khai thác ứng dụng VNeID, tư vấn công nghệ tại chỗ, tập huấn kỹ năng số cho cán bộ cấp xã - nhất là ở các xã vùng sâu, vùng xa.

Riêng trong lĩnh vực đất đai - lĩnh vực khó và nhạy cảm - Sở Nông nghiệp và Môi trường thành lập 4 tổ công tác đặc biệt để hỗ trợ các xã vận hành cơ sở dữ liệu đất đai và giải quyết thủ tục hành chính. Phó Giám đốc Sở, bà Nguyễn Thị Thanh Thủy cho biết: "Các tổ công tác sẽ duy trì thường xuyên, sẵn sàng xuống xã bất cứ lúc nào để hỗ trợ chuyên môn,

đồng thời tập huấn lại quy trình cho cán bộ địa chính. Sở đã chính thức triển khai phần mềm trợ lý ảo (AI) với tên miền <https://trolyaoacanbocongchuc.dx.gov.vn/> phục vụ hỏi đáp, hỗ trợ cán bộ và người dân thực hiện các thủ tục hành chính liên quan đến lĩnh vực Nông nghiệp và Môi trường khi thực hiện chính quyền địa phương 2 cấp".

Đặc biệt, Bộ Tài nguyên và Môi trường vừa ban hành "Sổ tay quản lý đất đai trong chính quyền hai cấp" - một tài liệu chuyên ngành có giá trị hướng dẫn cụ thể cho cán bộ địa phương. Theo đó, UBND cấp xã có tới 45 nhiệm vụ, Chủ tịch UBND xã có 44 nhiệm vụ riêng liên quan đến lĩnh vực đất đai. Đây là căn cứ quan trọng để các xã thực hiện đúng thẩm quyền, tránh chồng chéo, sai sót trong giải quyết thủ tục.

Tại Trung tâm Phục vụ hành chính công phường Hà Giang 2, một chiếc máy tính kết nối Internet được bố trí ngay gần cửa, người dân có thể tự đăng nhập, gửi hồ sơ trực tuyến, trong trường hợp cần thiết đều có cán bộ hỗ trợ thực hiện.

DIỄN ĐÀN

Không thể mãi thụ động

■ ĐỨC HẢI

Việc đưa vào vận hành các Trung tâm Phục vụ hành chính công cấp xã là một bước tiến quan trọng trong cải cách hành chính, thể hiện rõ mục tiêu xây dựng chính quyền phục vụ, gần dân và lấy sự hài lòng của người dân làm trung tâm. Tuy nhiên, để mô hình này thực sự hiệu quả, không chỉ cần sự thay đổi từ phía chính quyền, mà người dân - chủ thể thụ hưởng dịch vụ công - cũng cần thay đổi tư duy và nhận thức.

Thực tế cho thấy, nhiều người dân vẫn giữ thói quen chỉ đến Trung tâm Phục vụ hành chính công khi buộc phải làm thủ tục - ví dụ như làm giấy khai sinh cho con, đổi căn cước, hoặc đăng ký đất đai khi có giao dịch. Những thủ

tục mang tính phòng ngừa hoặc cần cập nhật định kỳ - như đăng ký tạm trú, xác nhận thông tin cư trú, thay đổi hộ khẩu, cấp lại giấy tờ... - thì thường bị bỏ qua hoặc để đến khi "không làm không được". Không ít người dân chưa chủ động tìm hiểu quy trình thủ tục, không sẵn sàng tiếp cận các hình thức nộp hồ sơ trực tuyến, và luôn mong có cán bộ hướng dẫn tận tay từng bước.

Chính sự thụ động này dẫn đến tình trạng quá tải vào những thời điểm dồn dập, khiến quy trình giải quyết bị ùn ứ, người dân phải chờ đợi lâu... Trong khi đó, nếu chủ động giải quyết sớm, hoặc sử dụng dịch vụ công trực tuyến từ đầu, những phiền hà ấy hoàn toàn có

thể giảm thiểu hoặc tránh được. Không ít trường hợp, khi cán bộ xã đến tận nơi vận động, hướng dẫn kê khai, người dân vẫn chần chừ vì ngại làm giấy tờ hoặc chưa cần thiết chưa làm.

Rõ ràng, một nền hành chính hiệu quả không chỉ được xây dựng từ phía chính quyền, mà còn cần sự tham gia chủ động, tích cực từ chính người dân, đừng để đến khi "nước đến chân mới nhảy". Chính vì thế, cùng với việc nâng cao trình độ cán bộ, tăng cường ứng dụng công nghệ, thì công tác tuyên truyền, phổ biến kiến thức pháp luật, kỹ năng sử dụng dịch vụ công cần được đẩy mạnh. Đặc biệt, người dân cần chủ động - chủ động chuẩn bị hồ sơ, chủ động sử dụng dịch vụ công trực tuyến, chủ động giám sát quy trình xử lý, và chủ động phản hồi nếu có sai sót, phiền hà. Có như vậy hoạt động của Trung tâm Phục vụ hành chính công cấp xã mới thực sự đạt được như kỳ vọng ■

Kịp thời hỗ trợ - Giải quyết nhanh chóng

LTS: Khi chính quyền hai cấp đi vào hoạt động, Trung tâm Phục vụ hành chính công cấp xã là nơi tiếp nhận, giải quyết các thủ tục liên quan đến cuộc sống hằng ngày của Nhân dân. Qua thời gian ngắn hoạt động cho thấy, Trung tâm đã từng bước khẳng định rõ vai trò “cầu nối” giữa Nhân dân với các cấp chính quyền. Tuy nhiên, để hoạt động diễn ra nhịp nhàng, thông suốt, trước mắt vẫn còn nhiều việc phải làm. Báo Tuyên Quang giới thiệu chùm ý kiến của lãnh đạo các ngành, xã, người dân và doanh nghiệp với kỳ vọng Trung tâm Phục vụ hành chính công thực sự trở thành một điểm đến, nhiều niềm tin.

Đồng chí NGUYỄN KHÁNH LÂM

Ủy viên Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh, Giám đốc Sở Tư pháp

Hoàn thiện cơ chế phối hợp, nâng cao hiệu quả giải quyết thủ tục hành chính

TRUNG tâm Phục vụ hành chính công được thành lập, đi vào hoạt động đã tạo lập được đầu mối quản lý chung, vận hành thống nhất, thông suốt, thuận tiện, văn minh, hiện đại, giải quyết nhanh, hiệu quả hồ sơ thủ tục hành chính của các tổ chức, cá nhân và doanh nghiệp với phương châm lấy người dân, tổ chức, doanh nghiệp làm trung tâm. Các cơ quan hành chính nhà nước được cải tiến công việc theo hướng chuyên nghiệp, hiện đại hóa, tách hoạt động chuyên môn nghiệp vụ với việc tiếp nhận hồ sơ và trả kết quả giải quyết thủ tục hành chính cho tổ chức và người dân, đồng thời cũng góp phần tăng cường cơ chế giám sát và tự giám sát hoạt động của cơ quan

hành chính nhà nước, phát huy tối đa sự giám sát của Nhân dân.

Để nâng cao hiệu quả phối hợp giữa các sở, ban, ngành với Trung tâm Phục vụ hành chính công đảm bảo chặt chẽ, thống nhất, rõ ràng rất cần thiết phải xây dựng quy chế phối hợp trong việc giải quyết thủ tục hành chính trên địa bàn tỉnh. Trong đó, xác định cụ thể nguyên tắc phối hợp, phân định rõ trách nhiệm của các cơ quan, đơn vị có liên quan trong việc tiếp nhận, giải quyết, trả kết quả giải quyết thủ tục hành chính cho người dân, doanh nghiệp và các nhiệm vụ khác trong công tác cải cách thủ tục hành chính.

Đồng chí BÙI MẠNH HÙNG, Chủ tịch UBND xã Kiên Đài

Nhanh chóng kiện toàn Tổ công nghệ số

NHIỆT thức được Tổ công nghệ số xã, phường là cánh tay nối dài của Ban Chỉ đạo chuyển đổi số từ cấp tỉnh đến cơ sở, xã Kiên Đài đã nhanh chóng kiện toàn lại nhân sự với 10 đồng chí. Đồng thời, phân công nhiệm vụ cho các đồng chí thành viên tiếp tục phối hợp với ban lãnh đạo thôn bản tăng cường tuyên truyền nâng cao nhận thức của bà con về lợi ích của chuyển đổi số, thay đổi thói quen sử dụng công nghệ trong công việc, đời sống hằng ngày.

Các thành viên của Tổ công nghệ số cộng đồng chủ động “đi từng ngõ, gõ từng nhà”, triển khai linh hoạt, phù hợp với tình hình địa bàn để tuyên truyền, vận động Nhân dân tham

gia vào các hoạt động của chương trình chuyển đổi số. Tổ tiếp tục phát huy vai trò hỗ trợ người dân trong việc kích hoạt định danh điện tử, sử dụng dịch vụ công trực tuyến và thanh toán điện tử trên môi trường mạng...

Ông NGUYỄN VŨ LINH, Chủ tịch Hội Doanh nhân trẻ tỉnh Tuyên Quang

Thiết lập kênh phản ánh trực tuyến

CỘNG đồng doanh nghiệp kỳ vọng Trung tâm Phục vụ hành chính công cấp xã sẽ được đầu tư đồng bộ cả về hạ tầng kỹ thuật và phương thức phục vụ. Theo tôi, không cần trang bị nhiều máy móc đặc thù mà cần tập trung hoàn thiện các điều kiện tối thiểu về con người, hệ thống phần cứng, phần mềm để đảm bảo vận hành hiệu quả. Đặc biệt, cần thiết lập thêm các kênh tiếp nhận phản ánh, kiến nghị theo hướng hiện đại, thuận tiện. Khi có phản ánh, hệ thống sẽ tự động tiếp nhận, chuyển

Đồng chí NGUYỄN VĂN LÝ, Chủ tịch UBND xã Tùng Vài

Lắng nghe ý kiến của Nhân dân

SAU khi sáp nhập, địa giới hành chính mở rộng, số lượng công dân đến giải quyết thủ tục hành chính (TTHC) cũng tăng nhiều so với trước đây, để phục vụ Nhân dân tốt nhất, cấp ủy, chính quyền xã đã xây dựng kế hoạch tiếp công dân cụ thể. Lịch tiếp công dân được công khai niêm yết tại trụ sở, có phiếu hẹn hoặc giấy mời công dân đối với lịch tiếp của lãnh đạo xã. Không chỉ thực hiện tiếp dân định kỳ, người đứng đầu Đảng

ủy, UBND luôn sẵn sàng tiếp công dân đột xuất khi có những vụ việc cấp thiết, phức tạp. Ngoài ra, tại Trung tâm Phục vụ hành chính công còn niêm yết đường dây nóng, hòm thư góp ý theo quy định để tiếp nhận phản ánh, kiến nghị của tổ chức, cá nhân liên quan tới giải quyết TTHC, kịp thời giải đáp những vướng mắc của Nhân dân. Nhờ vậy, từ khi đi vào hoạt động, UBND xã không có phản ánh, kiến nghị liên quan tới giải quyết TTHC trên địa bàn, người dân hài lòng cao với thái độ, tinh thần làm việc của cán bộ, công chức.

Chị ĐẶNG THỊ CHAO, thôn Lũng Giềng, xã Lâm Bình

Được tư vấn, hỗ trợ kịp thời

TỪ khi vận hành chính quyền địa phương 2 cấp, người dân đến Trung tâm Phục vụ hành chính công xã Lâm Bình đều được tư vấn, hỗ trợ trực tiếp, giúp hoàn thiện hồ sơ chính xác ngay từ đầu, giảm thiểu sai sót và đẩy nhanh quá trình giải quyết thủ tục. Việc cung cấp dịch vụ tư vấn, hỗ trợ pháp lý miễn phí và dành không gian để cán bộ hỗ trợ người dân diễn biểu mẫu, hiểu quyền lợi và nghĩa vụ của mình ngay tại Trung tâm Phục vụ hành chính công đã mang lại nhiều lợi ích thiết thực.

Việc chủ động cung cấp dịch vụ hỗ trợ miễn phí thể hiện sự quan tâm của chính quyền với người dân, tạo dựng hình ảnh một nền hành chính phục vụ, thân thiện và vì dân. Điều này góp phần nâng cao hiệu quả giải quyết thủ tục và xây dựng niềm tin của cộng đồng vào chính quyền.

đến đúng bộ phận chuyên môn, cập nhật tiến độ xử lý công khai, minh bạch, tránh tình trạng thông tin bị xử lý chậm.

Tôi cũng đề nghị các thủ tục hành chính cấp xã cần được công khai rõ ràng, minh bạch để người dân và doanh nghiệp nắm bắt, chủ động thực hiện. Việc xác định rõ chức năng, nhiệm vụ của từng bộ phận, từng cấp hành chính sẽ là nền tảng quan trọng để cải cách hành chính thực chất, phục vụ tốt hơn cho người dân và doanh nghiệp.

ĐẤT VÀ NGƯỜI TUYÊN QUANG

Biển mây bồng bênh, lãng mạn
trên đỉnh Chiêu Lầu Thi. Ảnh: CTV

Chiêu Lầu Thi

điểm đến

hấp dẫn du khách

Bình minh trên đỉnh Chiêu Lầu Thi.

Ảnh: CTV

CHIÊU LẦU THI CÓ ĐỘ CAO KHOẢNG 2.402 M THUỘC XÃ HỒ THẦU LÀ MỘT TRONG 2 ĐỈNH CAO NHẤT NHÌ ĐÔNG BẮC VIỆT NAM.

Tên tiếng Việt của ngọn núi này mang nghĩa là "Chín tầng thang", trong tiếng Hán "Chiêu Lầu" có nghĩa là chín bậc, "Thi" là tầng đá to và cao. Cái tên "Chín tầng thang" có nghĩa là đoạn đường leo lên đỉnh núi, người xưa đã kiến tạo nó thành những bậc đá leo lên xuống từ độ cao hơn 2.300 m lên đến đỉnh cao 2.400 m.

Tương truyền khi người Pháp xâm lược Việt Nam đã định dùng ngọn núi này làm điểm quan sát cả vùng rộng lớn. Thế nên chúng đã thuê đồng bào ta phá đá mở đường lên đỉnh núi, và thuê thợ là người Hán đục đá từ chân lên đến đỉnh núi bằng 9 bậc thang đá.

Theo những người sống lâu năm ở đây thì Chiêu Lầu Thi

đã từng bị tàn phá trong những năm 1970 - 1980 do thiếu ăn, việc quản lý rừng bị buông lỏng, dân 2 bên chân núi lên phá rừng làm nương trồng ngô cứu đói dẫn đến xảy ra một vụ cháy rừng kéo dài hàng chục ngày làm cho rừng cây nguyên sinh trên núi bị trụi.

Nhờ thực hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước, hơn 40 năm qua, bà con các dân tộc nơi đây không làm nương, phá rừng, cỏ cây được phục hồi dần, màu xanh trở lại và có nhiều khu rừng nguyên sinh tạo nên những thảm thực vật vô cùng phong phú.

Tổng diện tích của Chiêu Lầu Thi khoảng trên 36.000 ha, dân số trên 40.000 người gồm các dân tộc Dao, Tày, Nùng, Mông. Các dân tộc này

đều trồng lúa trên ruộng bậc thang; người Dao trồng chè và các hộ dân có đất rừng trên núi cao đều trồng thảo quả và cho thu hoạch ở nơi có rừng che phủ.

■ HIẾU ANH

Đỉnh núi Chiêu Lầu Thi quang đăng nhìn xa thường có những thảm mây trắng bồng bênh dưới độ cao trên 2.000 m và nơi đây được du khách lựa chọn làm nơi thăm quan, du lịch, thưởng ngoạn cảnh đẹp của thiên nhiên thơ mộng. Mỗi mùa, Chiêu Lầu Thi có vẻ đẹp khác nhau. Tuy nhiên thời gian sản mây đẹp nhất ở đây là từ tháng 9 năm trước đến tháng 2 năm sau, cùng lúc với mùa lúa ruộng bậc thang chín rộ hoặc khi hoa xuân đua nở, trong đó có hoa đào.

Để ngắm hoàng hôn nhìn từ đỉnh núi thì tháng 3 và tháng 4 là thời gian lý tưởng nhất để ngắm hoàng hôn và sẽ kéo dài tới 18h30 trong tiết trời khoảng 15-18 độ C. Ngoài ra đến Chiêu Lầu Thi sẽ có cơ hội chiêm ngưỡng nhiều loài động, thực vật quý hiếm và nhiều loại gỗ nguyên sinh có tuổi phủ kín rêu xanh. Vào những hôm trời quang mây tạnh, khi ánh nắng bình minh ló rạng thì khung cảnh biển mây bồng bênh càng trở nên lãng mạn hơn ■

Cột mốc trên đỉnh Chiêu Lầu Thi.

GAIA THOẠI

Mắt Rồng trên đỉnh Lũng Cú

■ HẢI YẾN

TRÊN đỉnh Lũng Cú - nơi địa đầu cực Bắc của Tổ quốc, có một chiếc hồ nhỏ mang tên Mắt Rồng. Truyền thuyết kể rằng, thuở xa xưa, vùng đất này thường xuyên bị hạn hán, ruộng nứt nẻ, người người đói khát. Một ngày nọ, trời đất rung chuyển, từ lòng núi Rồng bỗng vọt lên một con rồng thiêng, mắt sáng như sao, thân cuộn mây mù. Rồng bay vòng quanh Lũng Cú ba lượt, rồi đậu lại trên đỉnh núi, dùng móng vuốt khoét một vũng sâu. Từ đó, nước trong vũng tuôn ra, chảy mãi không ngừng. Dân bản lấy nước ấy tưới ruộng, uống quanh năm không cạn. Họ tin rằng đó chính là con mắt rồng - mở ra để ban sự sống cho vùng biên cương.

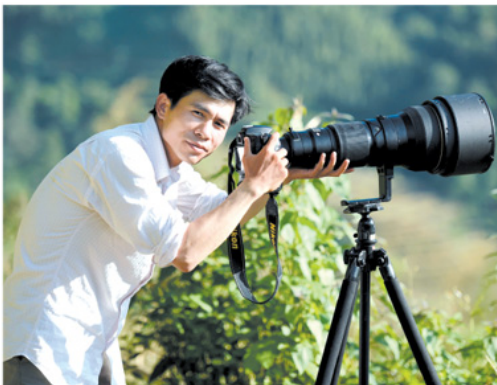
Nhiều người già trong bản vẫn kể rằng, ai lên thăm Mắt Rồng vào sớm tinh mơ sẽ thấy nước ánh lên như có một đôi mắt đang canh giữ. Có năm lũ dữ đổ về, nước sông Nho Quế dâng cao, nhưng hồ vẫn bình lặng lạ thường, như có thần linh che chở.

Hiện nay, bên Cột cờ Lũng Cú lồng gió, du khách ngược nhìn lá cờ đỏ sao vàng tung bay, không quên bước chân lên đỉnh núi để tìm gặp Mắt Rồng - biểu tượng linh thiêng kết tinh từ truyền thuyết và niềm tin của bao thế hệ. Dẫu thời gian trôi qua, lòng người đổi thay, nhưng hồ nước nhỏ ấy vẫn lặng lẽ nhắc nhở mỗi người con đất Việt: Tổ quốc bắt đầu từ nơi những truyền thuyết được kể lại, từ nơi những "con mắt rồng" âm thầm dõi nhìn biên cương ■

Người kể chuyện
bằng ánh sáng

■ THU PHƯƠNG

Nhắc đến Nghệ sĩ nhiếp ảnh (NSNA) Chu Việt Bắc - Chỉ huy trưởng Chỉ huy NSNA tỉnh Tuyên Quang, nhiều người yêu mến nhiếp ảnh gọi anh “người kể chuyện bằng ánh sáng”. Dưới ống kính tài hoa của anh, mỗi bức ảnh như một trang ký ức, nơi ánh sáng, màu sắc, cảm xúc hòa quyện, khơi dậy vẻ đẹp tiềm ẩn, sức sống kiên cường của đất và người xứ Tuyên.

Từ duyên đất, hóa duyên nghề

NĂM 2004, chàng trai Chu Việt Bắc (quê ở tỉnh Phú Thọ) lần đầu tiên đặt chân đến Hoàng Su Phì - mảnh đất phía Tây của tỉnh Hà Giang, nay là Tuyên Quang. “Chung kiến về đẹp lãng mạn của biển mây bồng bềnh bao phủ đỉnh núi Chiêu Lầu Thi, ánh nắng lấp lánh trên thềm ruộng bậc thang hay ánh mặt trời vọi của em về người Dao bên bếp lửa... đã đánh thức một miền xúc cảm chưa từng có trong tôi. Lúc đó, tôi chưa biết chụp ảnh, chỉ khao khát giữ lại những khoảnh khắc ấy”, anh Bắc kể. Một năm sau, anh thành lễ vùng cao. Tình yêu không chỉ gắn kết anh với mảnh đất này mà còn thúc lên đam mê với núi rừng và văn hóa bản địa.

Chiếc máy ảnh đến với anh như một người bạn đồng hành, cùng anh khám phá và chạm tới thanh âm của núi rừng. Không qua trường lớp, anh tự học từ YouTube, bạn bè, từ chính những lần chụp ảnh thất bại. Khuôn hình đầu tay còn mờ nhòe, vụng về song anh không nản trí, kiên trì học bố cục, ánh sáng, màu sắc. Những bước chân lần lẽ len lỏi khắp bản làng dần đưa anh tới người “tay ngang” thành nghệ sĩ. Năm 2017, anh chính thức trở thành hội viên Hội NSNA Việt Nam.

Anh Bắc chia sẻ: “Tôi không kể chuyện bằng lời. Tôi đợi khoảnh khắc mà ánh sáng, con người và cảm xúc hội tụ để bấm máy. Chỉ cần một

Nghệ sĩ nhiếp ảnh Chu Việt Bắc khám phá vẻ đẹp của hang động - lĩnh vực đòi hỏi sự dũng cảm và kiên trì mà ít ai theo đuổi.

Cô giáo Nguyễn Thanh Hiền, Trường Tiểu học Vạn Lạn (Thị xã Phú Thọ) xúc động kể: Tôi vô tình thấy bức “Cảnh tác trên hoang mạc đá” của NSNA Chu Việt Bắc khi tìm hình minh họa cho bài giảng. Hình

ảnh hai người đàn ông dốc sức điều khiển hai chú bò kéo cày trên nương đá tai mèo khiến tôi ghen ngầu. Không cần lời hoa mỹ hay chú thích dài dòng, bức ảnh tựa bản hùng ca về ý chí mưu sinh của đồng bào Mông - những con người sống trên đá, thoát nghèo từ đá.

Là người theo sát hoạt động sáng tác trong giới nhiếp ảnh, NSNA Nguyễn Xuân Chính - Trưởng ban Sáng tác và triển lãm (Hội NSNA Việt Nam) nhận định: "Chu Việt Bắc là tác giả của rất nhiều bức ảnh giàu chiều sâu, đậm chất sử thi dân tộc miền núi, được giới chuyên môn và công chúng ghi nhận, đánh giá cao. Bằng sự tinh tế cùng tinh yêu

Tác phẩm “Canh tác trên hoang mạc đá” của Nghệ sĩ nhiếp ảnh Chu Việt Bắc là bản hùng ca về nghị lực mưu sinh của đồng bào Mông, làm lay động lòng người.

Lặng thầm lan tỏa vẻ đẹp xứ Tuyên

Ở xã Hoàng Su Phì, người dân đã quen với hình ảnh NSNA Chu Việt Bắc vai mang máy ảnh, chạy xe máy số, lúc thì ngồi cạnh bếp lửa, khi thì lội ruộng, treo đồ, leo núi, học tiếng Dao, tiếng Mông để hiểu đất, hiểu người. Bốn mùa xuân - hạ - thu - đông, ánh rong ruổi khắp nền đường để “săn ảnh”. Xuân là hoa đào thắm trên đá tai mèo. Hạ là mùa nước đổ, bóng người in trên ruộng bậc thang. Thu là mùa gặt vàng trời núi đồi. Đông là hành trình theo đèo sương mù.

Anh Bắc kể: “Nhiều lần, tôi dậy từ 2 giờ sáng, vượt qua cái lạnh như cắt da cắt thịt, băng rừng, leo núi suốt nhiều giờ mới lên đến đỉnh Chiêu Lầu Thi (cao 2.402 m) để chờ khoảnh khắc bình minh mờ mờ cho hàng nghìn sản mây. Trải qua 8 lần di chuyển, tôi mới bắt được “khoảnh khắc vàng” - biển mây bồng bênh cuộn tròn giữa đại ngàn. Bức ảnh ấy sau này trở thành cảm hứng để nhạc sĩ Nguyễn Anh Trí sáng tác ca khúc “Khúc hát sản mây” với dòng chú thích “tư liệu Chu Việt Bắc”; khiến tôi vô cùng xúc động”.

Không chỉ sản mây, NSNA Chu Việt Bắc còn khám phá vẻ đẹp sâu thẳm trong lòng đất - chụp ảnh hang động, một lĩnh vực cần người chơi vì sự nguy hiểm. Có được bộ ảnh đẹp về Hang Quạ (xã Tùng Vài), Hang Mây (xã Tả Lùng), Hang Khun (xã Quang Bình) anh đã mang trên vai 25 kg hành lý, trang bị đồ bảo hộ chuyên dụng, “cắm trại” trong lòng đất từ 6 giờ sáng hôm trước đến sáng hôm sau để săn ảnh. Và anh trở thành NSNA đầu tiên của tỉnh Hà Giang (cũ) đưa về đẹp hang động đến triển lãm quốc tế, do Hiệp hội Hang động quốc tế Hoa Kỳ tổ chức năm 2023. Ngoài ra, không ít tác phẩm của anh đoạt giải cao tại các cuộc thi ảnh khu vực và toàn quốc như: “Tuổi thơ của mẹ cũng trên lưng bà”, “Làm nhà trình tường của người Mông” (Huy chương Bạc), “Cung đàn trên núi” (Huy chương Đồng)...

Từ năm 2018 đến nay, anh thường xuyên viết bài, chụp ảnh cộng tác với Tạp chí song ngữ Việt - Anh Heritage, phát hành trên các chuyến bay Vietnam Airlines. Qua đó, góp phần lan tỏa hình ảnh đất và người xứ Tuyên đến với hành khách thông qua các chuyến bay quốc tế. Đặc biệt, hai tác phẩm của anh về Công viên Địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn và Danh thắng quốc gia Ruộng bậc thang Hoàng Su Phì được UBND tỉnh chọn làm tư liệu tham dự Giải thưởng du lịch Thế giới năm 2024. Với những đóng góp tích cực cho hoạt động nhiếp ảnh, tháng 4 vừa qua, NSNA Chủ tịch Việt Bắc vinh dự được Ủy ban Toàn quốc các Hội Văn học, nghệ thuật Việt Nam tặng Bằng khen.

Nghệ sỹ Chu Việt Bắc trải lòng: "Tôi không nhớ đã có bao nhiêu buổi ảnh, nhưng ảnh nào với tôi cũng là kỷ niệm, chuyện đi nào cũng là trải nghiệm quý. Chỉ cần nghe tiếng "xách xách" của cửa chụp vang lên là tìm tôi lại rộn ràng cảm xúc. Với tôi, ảnh không chỉ là hình mà còn là ánh sáng của kỷ ức, ngôn ngữ của cảm xúc, lát cắt chân thực của đời sống. Tôi mong mỗi buổi ảnh đồng hành được yêu mến mà còn thời thời người xem muốn đặt chân đến nơi tôi từng đến để khám phá, trải nghiệm và yêu hơn vùng đất này."

MỖI TUẦN MỘT

ÔNG trùm quyền lực cuối
trong những tiểu thuyết
Mario Puzo, xuất bản lần đầu
1996, Trịnh Huy Ninh dịch, Nhà
Văn học và Công ty Đông
tháng 8/2016.

Cuốn sách khai thác thế hệ đàn xen giữa quyền lực, danh vọng tới tấp, xoay quanh Domenic - ông trùm già đang tìm cách mình thoát khỏi thế giới tội phạm nhập vào xã hội thượng lưu những cuộc thanh trừng, mối các gia đình mafia và chính trong những người thân ruột trở về vòng xoáy dâm máu.

Bên cạnh bối cảnh mafia Puzo còn lồng ghép thế giới hoa và Las Vegas rực sáng những đồng tiền và quyền lực tấi cả. Sách gồm nhiều tuyến nhân vật với tình và crime phong phú. Tuyến nhân vật về các trùm mafia tàn ác trong quá khứ từ Sicily kiểm nhưng vẫn không thoát khỏi xảo thuật. Là thế giới không định hình màu sắc với hàng chục nhân vật

Trung tâm
Nghệ thuật
Angel,
phường
Hà Giang 2
có nhiều lớp
học múa
dân gian
thu hút các
học viên
tham gia.

Học viên lớp học múa dân gian của Nghệ sỹ
Ưu tú Thanh Hương.

cảm thụ âm nhạc, nhưng nhờ sự hướng dẫn tận tình của giáo viên, đến nay chị có thể biểu diễn thành thạo các bài múa và tự tin tham gia các cuộc giao lưu văn nghệ của phường. Đồng thời, sức khỏe của chị cũng dần cải thiện.

Tìm về văn hóa nguồn cội

Trong nhịp sống hiện đại hối hả, nơi nhiều giá trị truyền thống có nguy cơ mai một, phong trào học múa dân gian lại được nhiều người lựa chọn. Không chỉ là những bước chân uyển chuyển hay động tác tay mềm mại, mỗi điệu múa dân gian còn là cả một câu chuyện văn hóa sống động, tái hiện chân thực về nguồn cội, văn hóa dân tộc Việt.

NSUT Thanh Hương chia sẻ: “Với tôi, mỗi điệu múa không chỉ là động tác. Đó là linh hồn của một vùng đất, là tiếng nói của một cộng đồng. Khi dạy các học viên, tôi luôn muốn truyền tải không chỉ kỹ thuật mà còn là tinh thần của điệu múa. Ví dụ như bài “Má hồng”, “Bèo dạt mây trôi”, “Hoa của núi”... ẩn chứa vẻ đẹp dịu dàng, duyên dáng của người phụ nữ Việt. Mỗi lần học viên thực hiện đúng điệu, đúng thần thái, tôi cảm thấy rất hạnh phúc”.

Còn chị Nguyễn Thị Ngọc Quỳnh, Giám đốc Trung tâm Nghệ thuật Pretty Toes, phường Minh Xuân có nhiều năm dạy múa, trong đó có các điệu múa dân gian nhân mạnh: Học múa dân gian là cách để chúng ta tìm về chính mình, tìm về những điều giản dị, mộc mạc nhưng sâu sắc đã làm nên bản sắc Việt. Trong mỗi điệu múa, các học viên nhí sẽ cảm nhận vẻ đẹp văn hóa nguồn cội. Điều đó giúp người học không chỉ có sức khỏe mà còn có một tâm hồn phong phú, biết trân trọng những giá trị tốt đẹp.

Múa dân gian đương đại không chỉ là một bộ môn nghệ thuật mà còn là một cầu nối diệu kỳ, kết nối con người với quá khứ, với bản sắc và với chính mình. Từ đó góp phần làm phong phú thêm đời sống văn hóa, giúp người học không chỉ rèn luyện sức khỏe, giải tỏa căng thẳng mà còn chìm đắm trong thế giới âm nhạc, tìm về cội nguồn văn hóa dân tộc.

Phong trào học múa dân gian

■ GIANG LAM

Trong vũ điệu hối hả của cuộc sống hiện đại, khi những bước nhảy sôi động như khiêu vũ, rumba hay dance sport thịnh hành thì tại Tuyên Quang, thời gian qua nhiều người tìm đến với múa dân gian. Học bộ môn này không đơn thuần là rèn luyện sức khỏe dẻo dai mà còn là hành trình khám phá, cảm thụ những giá trị văn hóa dân tộc, cội nguồn trong từng nhịp phách, từng động tác uyển chuyển, đầy tinh tế.

Rèn luyện dẻo dai và kiên trì

“BÈO dạt, mây trôi, chốn xa xôi/Em ơi, anh vẫn đợi bèo dạt/ Mây trôi, chìm ca tang tính tình, cá lội...” hòa mình vào giai điệu nhẹ nhàng, các học trò chăm chú nhìn theo từng động tác của cô giáo để thực hiện theo. Điều đặc biệt, đây đều là những học viên U50, dù không còn ở độ tuổi đôi mươi nhưng sự nhiệt huyết của các cô, các chị vẫn tràn đầy. Từng động tác mềm mại, uyển chuyển được thực hiện một cách cẩn trọng, tỉ mỉ

bằng tất cả niềm đam mê.

Chị Đặng Hải Thanh, phường Minh Xuân chia sẻ, đầu tuần thứ 2, thứ 4, thứ 6 hàng tuần chị tham gia lớp học múa của Nghệ sỹ Ưu tú (NSUT) Phạm Thị Thanh Hương tại Tổ dân phố Phan Thiết 9, phường Minh Xuân. Chị từng đam mê khiêu vũ, dân vũ... nhưng nay chị lựa chọn đến với bộ môn múa dân gian bởi sự nhẹ nhàng, hấp dẫn.

Múa dân gian bao gồm: múa dân gian dân tộc, múa dân gian hiện đại và múa dân gian đương đại. Đó là những làn điệu múa truyền thống được kết hợp cùng với âm nhạc dân

tộc. Sự hòa hợp giữa những động tác múa uyển chuyển và âm nhạc dân gian tạo nên nét đẹp riêng của bộ môn này.

Hiện nay trên địa bàn tỉnh, phong trào học múa dân gian phát triển với sự xuất hiện của nhiều lớp múa. NSUT Phạm Thị Thanh Hương chia sẻ, múa dân gian đương đại là sự kết hợp độc đáo giữa những điệu múa dân gian truyền thống của Việt Nam với các yếu tố hiện đại, nhưng vẫn giữ trọn vẹn bản sắc văn hóa dân tộc. Trên nền những ca khúc dân ca quen thuộc như “Cây đa quán ốc”, “Cò lả”, “Quê tôi”,

“Gió đánh đồ đưa”, “Inh là ơi”, “Bèo dạt mây trôi”... từng động tác múa mềm mại, nhẹ nhàng mang đến sự thư giãn, thoải mái, giúp cơ thể người học dẻo dai, uyển chuyển hơn, tạo nên những trải nghiệm thú vị. Hiện nay chị mới 3 ca dạy múa trong ngày, đáp ứng các khoảng thời gian cho học viên theo học.

Múa dân gian đương đại không chỉ là hoạt động giải trí mà còn mang lại nhiều lợi ích thiết thực. Bộ môn này đòi hỏi sự phối hợp nhuần nhuyễn giữa hình thể và biểu cảm khuôn mặt, từ đó giúp học viên rèn luyện trí nhớ, sự tập trung và phong thái tự tin. Bạn Nguyễn Thị Phương Thảo, phường Hà Giang 2 cho biết: “Múa dân gian đương đại giúp tôi có cơ thể dẻo dai, mềm mại và linh hoạt hơn; tâm trạng vui vẻ, thoải mái sau những giờ học tập căng thẳng”.

Chị Hoàng Thu Thảo, Tổ dân phố Tân Quang 6, phường Minh Xuân bày tỏ, dù ban đầu gặp nhiều khó khăn do cơ thể cứng và khó

CUỐN SÁCH

i cùng là một
nổi bật của
tại Mỹ năm
Nhà xuất bản
A phát hành

giới mafia đầy
vọng và bóng
ico Clericuzio
đưa gia đình
phạm để hòa
u Mỹ. Nhưng
hận thù giữa
sự phức tạp
thịt lại kéo họ

truyền thống,
Hollywood xa
ánh đèn, nơi
ngắm chỉ phối
ân vật chủ đề,
phủ. Đó là
phía với lịch sử
(Ý), muốn gác
ôi cảnh nổi da
Hollywood nhiều
tật thể hiện sự

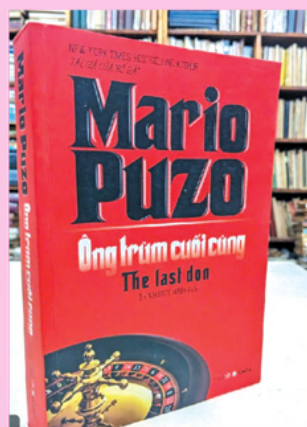
■ THÁI AN

tham vọng, dục vọng, ma túy và quyền lực. Họ là những con người mãi miết chạy theo ánh hào quang Hollywood nhưng thực chất chỉ là con rối trong tay mafia. Mario Puzo cho thấy ngay cả “biểu tượng giấc mơ Mỹ” cũng không thoát khỏi sự thao túng của quyền lực đen, mafia không còn chỉ là súng và máu mà còn là những chiếc cà vạt, những hợp đồng phìm, những bữa tiệc xa hoa - một sự “hợp pháp hóa” đầy đáng sợ của tội ác.

Một tuyến nhân vật trong sách là những trí thức, nhà văn, luật sư; cho thấy trong xã hội ngầm của maphia, đồng tiền thống trị tất

cả. Ngay cả những người tài sắc như Claudia, cháu gái họ xa của ông trùm vẫn ngủ với ông già 80 để tiền thân. Câu chuyện của một bác sỹ chữa tự kỷ khiến ta chú ý, khi người này dự báo về thảm họa của nhân loại là thế hệ trẻ không biết đến ai.

Tuyến nhân vật thứ tư là chính khách Mỹ - một thống đốc bang - sẵn sàng nhận tiền của Maphia để ăn chơi hưởng thụ, để tranh cử, thậm chí muốn mượn tay Maphia để ám sát tổng thống nhằm tranh cử. Tất cả các tuyến nhân vật trong sách cho thấy một thế giới ngầm của xã hội Mỹ đầy tội ác

◀ Cuốn sách là một trong những
tiểu thuyết nổi bật của Mario Puzo.

những độc giả yêu thích Bồ già và thể loại tiểu thuyết mafia, đồng thời đặt ra câu hỏi: liệu một ông trùm quyền lực có thực sự thoát khỏi thế giới tội ác để giữ trọn vẹn một gia đình bình yên?

Nếu với Bồ già, Mario Puzo khắc họa bi kịch của một gia đình mafia trong bóng tối quyền lực, thì với Ông trùm quyền lực cuối cùng, nhà văn viết nên bi kịch của một gia đình mafia khi bước ra ánh sáng nhưng vẫn không thể thoát khỏi bóng tối. Với sở trường dựng nên một “vũ trụ mafia” giàu chi tiết, từ ngôn ngữ, đời sống gia đình, luật ngầm, cho đến cách họ xử lý xung đột trong im lặng nhưng tàn nhẫn; Puzo đã xây dựng các nhân vật mafia vừa đáng sợ vừa đáng thương, đặt họ trong bi kịch giữa quyền lực, gia đình và tội ác. Với cuốn sách này, nhà văn tiếp tục truyền đi thông điệp rõ ràng: Quyền lực luôn có cái giá, và những người sinh ra trong mafia khó lòng thoát khỏi số phận; từ đó gọi nhau sống tốt hơn.

luôn chực chờ, phơi bày mối quan hệ phức tạp giữa danh dự - gia đình - bạo lực, đồng thời cho thấy cái giá của quyền lực và sự trói buộc số phận của những người sinh ra trong thế giới ngầm.

Với giọng văn sắc sảo, tiết tấu nhanh, pha trộn giữa chất sử thi và sự tàn khốc của thế giới tội phạm, cuốn sách hứa hẹn cuốn hút

1/ Tháng Bảy. Trời lộng gió hè, hun chút nóng. Trên cái loa phát thanh đầu ngõ đang phát về ngày thương binh liệt sĩ. Chị ngó tám bằng Tổ quốc ghi công trên bàn thờ, suy nghĩ tới việc đặt lên đó hộp bánh ngọt vừa mua hôm trước. Tiền thờ cúng liệt sĩ được trao sớm hơn mọi năm. Bà Thịnh - mẹ chồng chị - đã giao nó cho chị như một nhiệm vụ cần hoàn thành trước khi nắng tắt trong ngày. May mà đã kịp xong. Kể ra, đời bà Thịnh đều gắn với chiến sĩ. Cha bà là liệt sĩ trong kháng chiến chống Mỹ. Chồng bà hy sinh khi đuổi bắt tội phạm ma túy. Giờ con bà - anh Phong chồng chị - cũng là bộ đội tại ngũ. Điều gì giúp bà ấy sống giữa nỗi cô đơn lâu tới vậy?

Loạt xoẹt. Chị nghe tiếng bước chân tới gần. Bà Thịnh hátt nghiêng cán chổi. "Có quét cái nhà cũng chẳng xong, rồi lại tới tay bà già này". Bà gần giọng để âm thanh giống lọt qua khe đá. Những tiếng nói như được phát sóng bằng thứ âm vực vượt ngưỡng. Chị chợt cảm thấy chói tai.

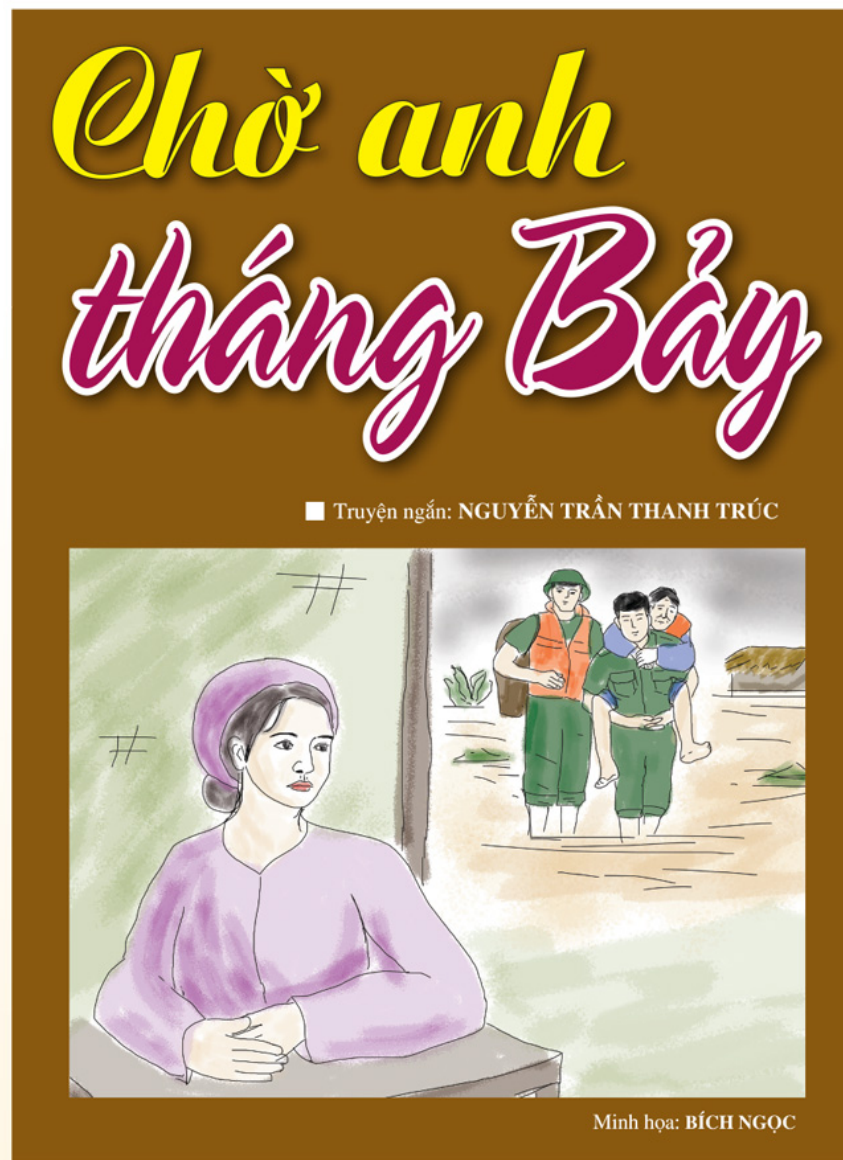
Rồi chị lại thở dài. Mẹ chị bảo con gái thờ dài sẽ khổ. Nhưng cái khổ có khi chẳng bắt đầu bởi một tiếng thờ. Từ ngày lấy Phong rồi ở cùng bà Thịnh, có bao giờ chị vui sướng? Chị như cái chậu cây mà Phong đem về dịp Tết hầy còn yếu ớt vì chưa quen khí hậu, bị bà Thịnh tưới sũng đủ đang trong cơn mưa.

Người ta luôn có vô số cách làm khổ nhau. Nghĩ tới vài điều, tiếng thờ dài lại bật trút từ khoang mũi.

"Lại chờ bà đây hầy ăn?"

Lại thế. Bà Thịnh thích dùng câu hỏi cho thể mệnh lệnh. Chị mím môi đến dọn bàn. Những bữa cơm chẳng bắt đầu khi mình đói. Chị nén bụng chờ bà Thịnh hết no và con chó trong nhà đòi xúc xích. Chị cảm thấy mình đã đánh mất dạ dày trong vô số nhẩn nhẩn. Phong có biết không? Phong biết, nhưng anh như khúc gỗ lênh bênh trôi giữa hai bờ bồi lở. Phong thương chị không? Phong thương. Nhưng anh cũng thương mẹ đã một mình nuôi anh lớn. Những tình thương khiến anh chẳng thể lựa chọn. Có đôi khi trong một cơn giận dữ, chị nghĩ tới cái tình thương bao la của anh. Phải chăng vì tranh giành tình thương mà bà Thịnh mới không vui với chị như thế? Không tình thương nào là cái để tranh giành? Chị cũng chẳng có nhiều hơn.

Lại thế. Bà Thịnh ngồi vông. Cái vông kéo kết lay dưới chân đây. Tay bà cầm lấy chiếc điện thoại thông minh. Bà thích lướt tin tức sau bữa tối. Những âm thanh ồn ào của tiếng nói và nhạc hiện chương trình. Bà Thịnh luôn mở loa to khi chị lọ mọ rửa chén. Chị lại ghi chặt miếng chà xoong như bao lần. Chẳng lúc nào chị nghĩ mình sẽ

Truyện ngắn: NGUYỄN TRẦN THANH TRÚC

Minh họa: BÍCH NGỌC

ghét một người tới nỗi chỉ cần nghe âm thanh cũng có thể bực dọc. Nhưng bây giờ chị đã bắt đầu nghĩ tới. Chị thậm chí còn chẳng dám muốn một đứa con dù rất yêu chồng. Chị sợ nó lớn lên trong tiếng ồn cái vĩa. Gần đây, chị đã nghĩ kỹ tới cả sự ra đi. Chỉ chờ Phong về.

2/ Tối. Gió bắt đầu rít. Những cơn gió kèm mưa đủ khiến người ta ù tai dưới mái nhà bằng tôn lạnh. Bà Thịnh chặn cửa sổ, rồi nằm trong vông ngó ra. Chị ngồi bên con chó già. Rồi chị nhớ tới tin nhắn ban nãy. Phong sẽ chẳng về như lời hẹn. Đôi vai của anh đang gánh cả một bầu trời trĩu gió. Lệnh điều động được hỏa tốc trong đêm. Hai từ "Chờ anh" tự nhiên nặng tới thất ngức. Đơn ly hôn đã được ký sẵn, gấp gọn trong ngăn kéo của học tử. Nhưng anh lại chẳng thể về.

Mỗi giây lại kéo dài lê thê cái khắc khoải, cũng chùn chân mỗi gôi chị trước những vẩn vơ. Chị sợ lại thêm vài ba ngày nữa, chút quyết tâm mới góp đủ sẽ theo gió bão mà bay tới tận ngoài khơi. Nhưng chính là, Phong chẳng thể về...

Lại thế. Chị choàng tỉnh bởi những tiếng ồn. Mà hình như chị cũng chẳng ngủ cả đêm qua. Giấc ngủ chấp chờn

bởi vài sự sốt ruột tới nóng ran bụng. Bà Thịnh đang quét sân xan xạc. Gió mưa hôm trước như một đợt kéo co kéo ngã hàng bàng già, trụ đèn giao thông cùng cái cột điện cạnh rạp chiếu bóng. Nước ngập đầy bùn đất, với chất nhầy lênh láng. Vài mái tôn ngã đổ. Bà Qua cũng đang hót mở lá trước nhà. Những đống lá bị gió bão thổi rơi, dính sát rạt dưới đường bởi nước mưa như keo dán ống nhựa, nhầy nhụa và khó tróc. Bà Qua mím chặt môi. Cái chân bị trẹo vì tai nạn hầy còn khập khểnh. Bà ta có vẻ đau đớn. Kia. Chị nín thở nhìn bà Thịnh đang cầm chổi lại gần bà Qua. Mưa bão mà bà cũng định gây chiến? Rồi chị thấy bà Thịnh lại chống nạnh tạo điểm tựa, cầm cong cón quen thuộc. "Có thể này mà cũng khập khểnh lên?" Nói đoạn, bà Thịnh chà chổi dưới nền, dùng sức bụng mở cái chấp nối của đám lá ướt. Mỡ lá bong tróc, theo cán chổi lung lay chạy về sọt rác. Bà Qua đứng đó há hốc mồm: "Ơ cái con mụ dám làm không dám nói. Bộ giúp người cùng khó mới lời?"

Lại thế. Ông này bà Thịnh sai bảo chị đủ việc. Nhưng không phải cho bà.

Khu phố đang cong lưng dọn dẹp lại đồng hoang tàn sau

bão. Chị bị tạt vài cơn gió vì ảnh hưởng vùng rìa, vậy mà nơi đây vẫn trở trời tới lạ lẫm. Chị cũng bà Thịnh vừa dọn xong nhà mình, đã vội chạy đi hỗ trợ hàng xóm. Bọn trẻ con đang nghịch nước trước mái hiên, dùng nhánh cây gây tạt nước như một thú vui. Người lớn thì đẩy cây gậy vào lề, dọn dẹp thứ lộn xộn ngoài phố. Họ cũng bắt đầu cười nói. Qua cơn bão, nỗi sợ hãi tối qua như đã bị lãng quên. Nhiều người mạnh miệng, cái gì mà siêu bão, chả phải là chỉ đổ vài cái cây?

Không, chị lắc đầu trong bụng, nào chỉ là vài cái cây. Nếu đơn giản thế thì Phong đã có thể hồi âm tin nhắn. Anh được điều đi chống bão, vào ngay vùng bị thiệt hại nặng. Gần một ngày mất liên lạc. Chị chợt muốn anh như cơn gió ngoài trời, thổi tới cho chị vài lời nhắn nhủ. Chị chỉ muốn biết anh có bình an, dù rằng họ sắp ly hôn... Chị cũng chẳng biết liệu họ có ly hôn.

Lại thế. Bà Thịnh nằm trên vông. Tay bà cầm điện thoại lướt mạng xã hội. Chị lọ mọ rửa chén như mọi khi. Những âm thanh cuộc sống như làm người ta quên khuấy những trắc trở. Nhưng sao nay nghe bà Thịnh có vẻ lạ lẫm. Bà trầm ngâm và thiếu hẳn tiếng bình luận. Lát

sau bà chỉ hô nhỏ, "Tội quá". Giọng bà xót xa hết Phong, những lúc anh thấy đồng bào bị đói khổ. Rồi bà đứng bật dậy. Chị nghe tiếng bà mở tủ trong phòng. Thanh âm sột soạt như đang mở một bọc nhựa kèm giấy. Khá lâu sau, bà đi về phía bếp.

"Đây" - Bà chìa một xấp tiền được gói kỹ - "Mày biết chuyển khoản, thì chuyển hộ mẹ nhiều này vào quỹ cứu trợ đồng bào bão lũ của Trung ương".

Như nghĩ tới gì, bà Thịnh lại nâng cằm cong lên "Cấm có ăn quýt!" Chị chùi tay vào tạp dề, nhận mở tiền có chặn, có lẻ. Những đồng tiền cũ, mới đan xen, như được tích trữ từ cái thời xa lắc. Bà Thịnh thấy chị im ru, liền nhủ mầy "Lại ngăn người? Hay mầy tiếc? Đùng quên chồng mày là quân nhân". Chị vội lắc đầu. Tiếng dạ khê khê bật từ cánh môi. Bà Thịnh lại nhắc đôi câu, liền trở ra chiếc vông. Cái điện thoại vẫn đang phát tình hình lũ lụt, sạt lở. Những đứa trẻ vùng cao đã chẳng thể về nhà...

3/ Khác thế. Chị bóp ghì miếng rửa xoong. Đã năm ngày Phong như mất hút. Tình hình lũ lụt vẫn rất cam go. Nhưng ít ra cũng nên có một chút tin tức. Chị đã chẳng nhớ nổi cái đơn ly hôn trong ngăn kéo. Chị chỉ đơn thuần nhớ Phong. Bà Thịnh gần đây cũng trầm ngâm và bớt câu châm chọc. Chắc là bản năng và trực giác người mẹ. Chị thấy bà hay nhìn chị rồi ngẩn người. Cái nhìn chứa đầy sự phức tạp.

"Vào ăn". Bà Thịnh gọi to. Đã bớt hẳn những câu hỏi dạng mệnh lệnh. Khác thế. Chẳng lẽ bão lũ làm người ta sống thiện lành với nhau?

Tiếng chén đĩa lách cách vang. Ngồi nhà lại trở về cái không khí quánh đặc tới ngọt ngát. Họ dường như có quá nhiều điều để nói, lại dường như chẳng thể nói cái gì. Hai năm như một. Chị và cơm trong vô thức. Chị lại nhớ tới Phong.

"Cà tuần nay nó có nhắn gì không?" - Bà Thịnh đột ngột cất tiếng.

Chị lắc khê đầu, "Vẫn chưa. Điện thoại ngoài vùng phủ sóng". Đoạn chị đặt xuống chén cơm, mím chặt.

Bà Thịnh nén tiếng thở dài. Nhưng trong hơi thở nặng nề, chị biết bà cũng khó chịu chẳng kém. "Tao thấy cái đơn ly hôn trong tủ rồi. Nó có gọi thì đừng vội nói. Cái gì cũng chờ nó bình an về nhà rồi tính. Mày hiểu ý mẹ không?".

Giọng bà Thịnh có vẻ van lơn.

Chị ngừng phát đầu. Đôi mắt hai người hiếm hoi đối diện nhau, rèm mắt cũng mở tung làn khóa. Chị lắp bắp gọi mẹ hai tiếng, rồi im bật. Con chó già đang dụi đầu vào chân chị. Đã tới giờ nó được ăn xúc xích. Chị xoa khê đầu nó, rồi ngừng mắt nhìn bà Thịnh. Giọng chị khàn khàn, nhưng kiên định:

- "Con sẽ chờ anh về". ■

NGUYỄN XUÂN HÙNG

Nhớ hẹn Tuyên Quang

Đã mấy lần lỡ hẹn với em
Nỗi nhớ về Tuyên Quang cứ luôn thầm nhắc
Một ngày tháng Năm
Về quê em Đồng Văn
Ngõ ngang điệu Then
Khúc hát giao duyên của cô gái Dao sao mà yêu đến thế
Ta đi giữa trăm tích cao nguyên
Dịu dàng hoa Tam giác mạch
Thúy chung giữa Cao nguyên đá Đồng Văn

Sáng nay về quê em
Lòng ai thao thức
Có phải em ta bấm đường vượt dốc trong mưa
Có phải chú ngựa thồ hí vang xóm núi sương khuya
Đưa em xuống chợ
Những địa danh những món ăn đáng nhớ
Lán Nà Lừa
Cột cờ Lũng Cú
Phố cổ Đồng Văn
Đèo Mã Pì Lèng

Minh họa: NGỌC AN

Cổng trời Quản Bạ
Ruộng bậc thang - Hoàng Su Phì
Rượu ngô, thắng cố...
Ôi tên đất, tên làng
Mai xa rồi còn nhớ
Dọc dài biên cương viễn xứ
Tiếng ngựa hí vang trời
Tiếng cười ai vang xóm núi mùa thơm...

NGUYỄN THỊ HỒNG

Tháng Bảy về

Tháng Bảy về cả nước nhớ các anh
Những người con đã hy sinh nằm lại
Biển đảo, núi đồi, đồng bằng, biên ải
Cho Tổ quốc mình mãi mãi vinh quang.

Tháng Bảy về thấp sáng khắp nghĩa trang
Từng đoàn người đã về đài tưởng niệm
Đoàn thanh niên màu áo xanh tình nguyện
Cũng về đây lau phần mộ các anh.

Thắp nén hương trầm, ngọn nến lung linh
Dâng bó hoa thơm thắm tươi màu sắc
Cựu chiến binh, xanh màu quân phục
Lệ ngân tràn không nói nổi nên câu.

Thâm mong gọi các đồng đội ở đâu
Hãy về đây cùng chúng tôi sum họp
Tháng Bảy về các anh là ngọn đuốc
Ấm tình người nhớ đắp nghĩa đền ơn!

Thơ thiếu nhi

LÊ HỒNG THIÊN

Tuổi mẹ, tuổi cây

Tuổi quân, tuổi Đảng, tuổi đời
Tuổi Đoàn, tuổi Đội, cây ơi tuổi gì?
Tuổi cây là lá xanh rì
Năm qua đi, tháng qua đi lớn dần
Tán xòe làm một bóng râm
Cây vườn, gánh quả cành gần, cành xa
Có cây thị trước vườn nhà
Tuổi cây bằng tuổi mẹ già chín mươi
Tóc mẹ giờ bạc trắng rồi
Cây dâu có bạc vẫn ngời lá xanh
Mùa về chín trái, ngọt lành
Vàng thơm hương tỏa bay quanh khắp vườn
Trăm quả chín, bấy trắng tròn
Cây bao nhiêu tuổi vẫn còn ra hoa
Mẹ 90 tuổi đã già
Mẹ ơi, tuổi mẹ... cũng là tuổi cây.

TRẦN THÀNH NGHĨA

Bé thích Trường Sa

Bé thích Trường Sa
Biển đảo là nhà
Ngắm cây phong ba
Của dân tộc ta.

Bé thích Trường Sa
Có đảo Sơn Ca
Chú bộ đội ta
Gìn giữ nước nhà.

Bé thích Trường Sa
Sóng biển hát ca
Bé lớn, bé ra
Thăm biển đảo ta...

ĐẶNG TOÁN

Nhà của mặt trời

Mặt trời mở cửa sổ
Ra khỏi nhà biển xanh
Phơi tằm chùm nắng sớm
Trên sân nước long lanh...

Gió tung tăng mời gọi
Mây rủ cùng rong chơi
Nhưng mặt trời còn bận
Rải nắng vàng muôn nơi...

Bây giờ trưa tròn bóng
Mới được phút nghỉ ngơi
Mặt trời cùng mây gió
Chơi trốn tìm thật vui...

Cuối ngày mây về núi
Gió chẳng cùng dạo chơi
Mặt trời quay xuống biển
Mở sóng vào nhà thôi!

LÊ THỊ XUÂN

Nắng sớm

Ông mặt trời đứng đỉnh
Nhô lên phía đằng đông
Đồng quê choàng tỉnh giấc
Vươn vai uống nắng hồng
Cỏ cây cười sung sướng
Xòe tay vẫy chào nhau
Để gầy đàn hòa nhịp
Lúa hát ca rì rào

Bướm ong đi tìm mật
Gặp nhau lễ phép chào
Đám cào cào nhảy múa
Sân khấu - cỏ bờ ao
Mẹ đi từ sáng sớm
Hái rau kịp chợ phiên
Thương mẹ sương đọng lại
Cho gánh rau ngọt mềm.

Minh họa: ĐỨC TRẦN

NGUYỄN NGỌC HƯNG

Con gà chọi nhà em

Rừng rục da đồ
Chắc nịch chân cao
Toàn thân chỗ nào
Cũng đầy sắc vóc.
Cái đầu trọc lóc
Cần cổ nghênh nghênh
Tiếng gáy vang rền
Mắt long sông sọc.

Mỏ cứng như sắt
Cựa nhọn mũi thương
Trên mỏ dưới đá
Dũng mãnh phi thường...
Chọi ta toàn thắng
Đâu phải dạng vừa
Sao mái ghe ví
Chạy dài... Vui chưa?!

Biến tướng từ AI và công nghệ deepfake

■ MINH AN

Bên cạnh những tiến bộ không thể phủ nhận, AI và công nghệ deepfake đang giúp người dùng mạng xã hội tự tạo những bức ảnh trong vài giây, hình ảnh khó phân biệt thật - giả làm trầm trọng vấn nạn lan truyền thông tin sai sự thật, ghép ảnh gây tổn thương, xúc phạm danh dự người không liên quan.

Những hình ảnh bị xử phạt vì phạm giao thông được tạo bởi AI tràn lan trên mạng xã hội.

Hồng tỷ dùng AI giả làm gái để lừa tình nam giới.

THI NHAU KHOE ẢNH PHẠM LUẬT

Từ đầu tháng 7, mạng xã hội nhan nhản hình ảnh loạt người dùng đang bị cảnh sát giao thông lập biên bản. Người dùng Facebook tự đăng ảnh bị xử phạt, mặc dù hiệu đất tiền và tạo dáng cạnh ô tô đất tiền, biến số từ quý. Đi kèm ảnh bị xử phạt là mô tả "sốc", mang hàm ý đùa cợt, xem thường việc vi phạm Luật Giao thông đường bộ, tiêu biểu có: "Đưa biên bản đây chị ký", "Mời chị ký vào đây, OK, ký thì ký"...

Trong vòng một tuần, loạt ảnh "tạo dáng thần thái bên xe hộp dù bị lập biên bản" xuất hiện dày đặc ở hội nhóm, fanpage có hàng triệu người theo dõi. Dưới phần bình luận, dân mạng thi nhau giễu cợt, thậm chí xúc phạm lực lượng chức năng.

Đến lúc trở đầu trên bùng lên thành trào lưu, nhiều người mới biết đây là sản phẩm được tạo bởi AI. Chỉ tiết, bố cục và cách ghép ảnh của AI tinh vi, chân thực đến mức có người nhầm lẫn đó là sự việc có thật.

Mọi việc trở nên âm ỉ khi một cô á hậu bắt trend ghép ảnh bị cảnh sát xử lý vì phạm giao thông. Trong bức ảnh do AI tạo ra, cô này mặc nguyên cây đồ hiệu, đứng trước ô tô trị giá hơn 10 tỷ đồng, bên cạnh là hai cảnh sát giao thông đang làm nhiệm vụ. Bức ảnh đi kèm mô tả "Mời chị ký vào đây", kèm theo biểu tượng mặt cười. Khán giả phần nộ, chỉ trích "đùa không đúng nơi". Nhiều người cho rằng chú thích ảnh "nhại lời lực lượng chức năng", có dấu hiệu lan truyền thông tin không đúng sự thật, khác với loạt ảnh du trend khác.

Trào lưu nhờ AI ghép ảnh tiếp tục biến tướng, lần này là vụ việc có dấu hiệu vi phạm pháp luật ở Trung

Quốc. Vụ người đàn ông mặc đồ phụ nữ, tên thường gọi "Hong tỷ" (chị Hồng) đặt camera quay lên cảnh nhảy cảm với hơn 1.600 người đàn ông, sau đó phát tán lên Internet đang gây ồn ào dư luận Trung Quốc, lan sang cả Việt Nam. Nghi phạm là nam giới, 38 tuổi đang bị tạm giam vì hành vi phát tán nội dung khiêu dâm. Ban đầu, dư luận tò mò, bàn tán sôi nổi trên khắp diễn đàn, thậm chí truy danh tính người xuất hiện trong video.

Đến nay, mạng xã hội bắt đầu xuất hiện ảnh ghép, dùng AI tự biến mình thành nạn nhân trong vụ việc đang bị điều tra hình sự ở Trung Quốc. Trào lưu này đang lan nhanh hơn, kéo theo loạt TikTok, diễn viên du trend "mang quà sang gặp Hồng tỷ".

CẦN MẠNH TAY VỚI HÀNH VI LAN TRUYỀN TIN SAI SỰ THẬT

AI và công nghệ deepfake ghép mặt ban đầu được "dùng cho vui", dần biến tướng và trở thành công cụ tiếp tay kẻ xấu. Nguy hiểm nhất là nhiều tội phạm tinh dục sử dụng trái phép hình ảnh người khác trong văn hóa phẩm đồi trụy.

Theo chuyên gia, ảnh tạo ra từ AI cũng đang làm tăng vấn nạn tạo ra tin giả, làm xói mòn nền tảng của sự thật, khiến việc xác định tin tức, hình ảnh thật - giả ngày càng khó,

dẫn đến sự mất lòng tin vào các phương tiện truyền thông và nguồn tin đáng tin cậy.

Để ngăn chặn kẻ xấu lạm dụng trí tuệ nhân tạo, nhiều quốc gia tích cực xây dựng quy định pháp luật và biện pháp kỹ thuật kiểm soát, đối phó kẻ xấu.

Một số bang của Mỹ có luật cấm tạo, phát tán deepfake với mục đích quấy rối, đe dọa hoặc lừa đảo, đặc biệt là trong các chiến dịch chính trị.

Hàn Quốc tăng cường biện pháp pháp lý, sau nhiều vụ bê bối deepfake tấn công giới giải trí, ghép gương mặt nghệ sĩ vào video khiêu dâm và buôn bán công khai trên mạng.

Trung Quốc yêu cầu các nhà cung cấp dịch vụ deepfake phải có trách nhiệm kiểm duyệt nội dung, yêu cầu người dùng xác thực danh tính và hiển thị rõ đây là sản phẩm của AI.

Ngoài biện pháp pháp lý từ cơ quan có thẩm quyền, nhiều công ty công nghệ lớn như Google, Meta, Microsoft và các viện nghiên cứu đầu tư mạnh vào việc phát triển thuật toán và công cụ AI phát hiện deepfake.

Và hơn hết, mỗi người dùng cần nâng cao trách nhiệm cá nhân. Không thể vì "cho vui" mà vô tình tiếp tay cho tin giả, thậm chí vi phạm pháp luật ■

XEM GÌ Ở ĐÂU?

Trong 2 ngày thứ Bảy và Chủ Nhật (19, 20/7), TTV Tuyên Quang và Lotte Tuyên Quang chiếu hàng loạt phim hấp dẫn, phù hợp mọi lứa tuổi.

Lịch phát sóng phim truyền hình TTV Tuyên Quang

- + 8h00: Vòng tròn tội ác.
- + 10h30: Phía sau bóng tối.
- + 13h00: Chào công tố viên (phát lại 22h15).
- + 18h00: Giải cứu con tim (phát lại 21h15).

Lịch chiếu phim Lotte Tuyên Quang

Thám tử lừng danh Conan.

Phim thiếu nhi:

- + Superman (15h40, 20h15).
 - + Thám tử lừng danh Conan: Dư ảnh độc nhãn (9h50, 11h15, 12h00, 15h45, 16h20, 20h15).
 - + Thế giới khủng long: Tái sinh (9h00, 14h00, 19h50).
 - + Xì Trum (9h10, 18h10).
 - + Đàn cá gỗ (9h, 16h40, 18h30).
- Phim ma, phim kinh dị:
- + Mùa hè kinh hãi (11h15).
 - + Con nít quỷ (17h40).
 - + Chuyện ma nghĩa địa (11h40).
 - + Út Lan: Oán linh giữ cửa (13h30).

BẢO CHI (Tổng hợp)

NHỊP CẦU NHÂN ÁI

Gần 30 triệu đồng hỗ trợ cháu Ma Phương Thảo

■ MINH THỦY

Cháu Ma Phương Thảo, thôn Lương Cải, xã Trung Sơn, tỉnh Tuyên Quang đang được chăm sóc tại gia đình.

CHUYÊN mục Nhịp cầu nhân ái của Báo và Phát thanh, truyền hình Tuyên Quang ra ngày 13-7-2025 có đăng thông tin về cháu Ma Phương Thảo, sinh năm 2018, dân tộc Tày, thôn Lương Cải, xã Trung Sơn, tỉnh Tuyên Quang bị bệnh tan máu bẩm sinh (Thalassemia). Gia cảnh thuộc hộ nghèo, bệnh tình cháu Thảo diễn biến phức tạp hơn, cháu cần phải phẫu thuật cắt bỏ lá lách.

Sau 4 ngày kêu gọi, cháu Thảo đã nhận được sự hỗ trợ của các cơ quan, ban, ngành, nhà hảo tâm trong và ngoài tỉnh, với số tiền gần 30 triệu đồng. Trong đó, Chuyên mục Nhịp cầu nhân ái của Báo và Facebook cá nhân phóng viên Minh Thủy kêu gọi hỗ trợ được số tiền trên 24 triệu đồng; Facebook cá nhân anh Hoàng Hải, xã Thái Bình kêu gọi hỗ trợ gần 3 triệu đồng và Facebook cá nhân chị Dương Trinh, phường Minh Xuân kêu gọi hỗ trợ gần 3 triệu đồng.

Báo và Phát thanh, truyền hình Tuyên Quang xin chân thành cảm ơn các cơ quan, đơn vị, nhà hảo tâm trên mọi miền đất nước đã chung tay giúp đỡ gia đình cháu Ma Phương Thảo.

Mọi sự giúp đỡ xin gửi về anh Ma Mạnh Tiến (bố đẻ cháu Ma Phương Thảo), thôn Lương Cải, xã Trung Sơn, tỉnh Tuyên Quang. ĐT: 0978 807 988 ■

Diệp tử tế

Bữa cơm yêu thương tri ân gia đình chính sách

Đoàn viên thanh niên tổ chức bữa cơm tri ân người có công.

BAN Chấp hành Đoàn TNCS Hồ Chí Minh xã Bình Minh, tỉnh Nghệ An phối hợp các đơn vị tổ chức chương trình “Bữa cơm yêu thương” tri ân các gia đình chính sách, thương binh, bệnh binh và người có công với cách mạng trên địa bàn nhân dịp kỷ niệm 78 năm Ngày Thương binh - Liệt sĩ (27-7-1947 - 27-7-2025).

Các đoàn viên thanh niên đã trực tiếp đi chợ, nấu những món ăn đậm đà hương vị quê hương kính mời các gia đình chính sách, thương binh, bệnh binh và người có công với cách mạng trên địa bàn.

Các suất cơm ấm áp nghĩa tình đã được trao tận tay các gia đình, góp phần lan tỏa giá trị nhân văn, khơi dậy truyền thống đoàn kết, đạo lý tri ân trong cộng đồng.

Theo Bí thư Tỉnh đoàn Nghệ An Nguyễn Thị Phương Thủy, chương trình thể hiện đạo lý “Uống nước nhớ nguồn”, “Đền ơn đáp nghĩa” của dân tộc, đồng thời là dịp để thế hệ trẻ bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đối với những hy sinh, đóng góp to lớn của các anh hùng liệt sĩ, thương binh, bệnh binh và gia đình có công trong sự nghiệp đấu tranh bảo vệ Tổ quốc.

Xã Bình Minh là một xã mới được thành lập tại tỉnh Nghệ An vào tháng 6 - 2025, trên cơ sở sáp nhập các xã Đức Thành, Mã Thành, Tân Thành và Tiến Thành thuộc huyện Yên Thành cũ.

17 năm tìm thuốc nam không tiền công, chỉ có tấm lòng

SUỐT 17 năm qua, bất kể nắng hay mưa, đội thuốc nam từ thiện của bà Lê Thị Ngọc Mai ở xã Lịch Hội Thượng, TP Cần Thơ vẫn miệt mài tìm, hái thuốc để gửi tặng các phòng khám bệnh từ thiện khắp miền Tây.

Bà Mai cho biết, khởi đầu từ một lần tình cờ thấy người chị cùng xóm phơi thuốc ngoài sân, bà nhận ra việc này rất ý nghĩa nên bắt tay vào làm. Ban đầu chỉ có một mình, rồi dần dần mọi người cùng tham gia. Đến nay, đội của bà đã có hơn 30 người, trong đó phần lớn đều ngoài 50 tuổi, có người đã bước qua tuổi 70. Ai cũng tự giác tham gia, không ai chờ ai rủ, chỉ vì một lý do đơn giản nhưng sâu sắc: “Làm từ cái tâm, làm cho đến khi không còn sức nữa”.

Công việc của đội không theo lịch cố định. Mùa nắng là lúc họ bận rộn nhất, có ngày thu được vài tấn thuốc. Các thành viên có khi vượt qua hàng chục, thậm chí hàng trăm km, len lỏi vào bưng rừng để kiếm cây thuốc quý. Nhưng bất kể xa gần, nếu chùa nào gọi xin thuốc, đội đều sẵn lòng mang đến tận nơi. Bà Mai nói: “Cực thì có cực, nhưng thấy người uống hết bệnh thì vui lắm”.

Bà Mai cho biết, thuốc sau khi thu hoạch về sẽ được chặt, bảo và phơi từ 4 - 5 nắng để thật khô, rồi sàng lọc, đóng bao và chuyển đến các chùa. Việc phơi thuốc vào mùa mưa cũng rất vất vả, đòi hỏi sự khéo léo để tránh thuốc bị mốc, nên nhóm phải dựng giàn, che bằng cao su. Trung bình mỗi tháng, nhóm có thể cung cấp khoảng 2 tấn thuốc khô và 10 tấn thuốc tươi cho các chùa, phòng thuốc và tổ chức từ thiện.

Điều đáng quý là đa phần các thành viên trong

đội đều tuổi cao, sức khỏe có hạn, nhưng các ông bà vẫn miệt mài với công việc tìm thuốc nam. Người trong đội thuốc, ai cũng có câu chuyện riêng.

Ông Quách Giang Phước, năm nay 53 tuổi, cùng vợ làm thuốc từ thiện được 13 năm. “Cực thì có cực, nhưng làm thấy vui lắm. Làm gương cho con cháu, sau này nó học theo”, ông nói.

Bà Thị Nhân (67 tuổi) chia sẻ: “Tuổi lớn rồi, mình theo đội đi tìm thuốc nam cũng mệt lắm, nhất là trời nắng gắt. Tuy nhiên, làm việc có ích, từ thiện thì ai cũng muốn tham gia. Thành ra khi mệt thì nghỉ, khi khỏe thì lại đi làm với chị em”.

Chị Đỗ Thiên Ngọc Vàng (41 tuổi), tham gia vào đội được 6 năm, chia sẻ: “Tôi mơ ước được làm việc nghĩa. Sáng lo xong việc nhà là chạy ra nhà thuốc làm tới chiều. Miến thấy người uống hết bệnh là vui rồi”.

Bà Mai làm giàn phơi thuốc để tránh ẩm mốc.

Không chỉ thu hái thuốc, bà Lê Thị Ngọc Mai còn tự tay gây dựng một khu vườn thuốc nam rộng đến 17.000 m², phần lớn là đất do bà con trong vùng cho mượn vì tin tưởng và cảm phục tấm lòng của bà. Trong đó, bà trồng hàng trăm loại cây thuốc quý như: đinh lăng, đầu tằm, mối lủ, dành dành, lá, ngải cứu... 7 vườn thuốc ấy giờ là nguồn cung chính cho các phòng khám từ thiện tại Cần Thơ, Cà Mau, An Giang, TP Hồ Chí Minh và nhiều nơi khác.

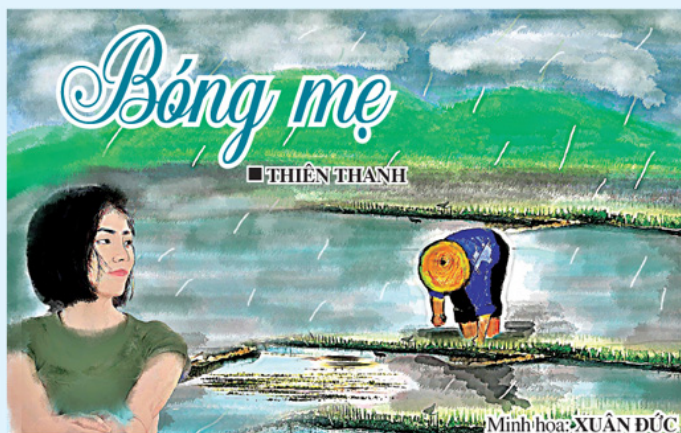
ANH ĐỨC (Tổng hợp)

TẢN VĂN

CƠN mưa rào tháng Bảy bất ngờ đổ sầm sập xuống. Mặt đất bốc hơi, cánh đồng làng bỗng chốc loang loáng nước. Nước tràn bờ thửa, nước mênh mông lần lần sóng theo những cơn gió mang mùi hoang hoải của bùn đất, rơm rạ mục ruỗng. Mưa mùa hạ đến nhanh và cũng qua nhanh như một cơn gió. Sau mưa, người nông dân quê tôi lại hò nhau ra đồng làm đất, chuẩn bị bước vào vụ sản xuất mới.

Những ngày hè, nắng rất gắt. Trong cái nắng gay gắt ấy, những bác nông dân vẫn miệt mài cày bừa trên thửa ruộng. Từng bóng người đổ dài trên đồng quê loang loáng nước, cái bóng đáng thân quen in hằn trong ký ức tuổi thơ học nhàn khiến tôi luôn nhớ mẹ. Tôi xa quê đã hết chiều dài tuổi xuân, nhưng chưa khi nào thôi đau đáu về miền xưa ấy - mảnh đất ven đò đông đầy kỷ niệm của những chiều thả trâu trên bờ đê, những trưa hè không ngủ, cùng lũ bạn đầu trần, chân đất bề bở, tát nước bắt cá ở nương làng.

Thế nhut, trong hỗn độn mờ ký ức tuổi thơ ấy, hình ảnh mẹ tôi, lưng đỏ rập trên mặt ruộng, tay thoăn thoắt cày lúa cho kịp thời vụ với mong ước lúa nhanh bén rễ, xanh cây mang theo hy vọng các con sẽ có những ngày no bụng. Mẹ tôi,

Minh họa: XUÂN ĐỨC

người đã từ bỏ công việc nhà nước từ những năm đất nước mới bắt đầu công cuộc đổi mới để trở thành nông dân thủ thiện, làm lữ, tần tảo trên đồng ruộng sớm hôm nuôi đàn con khôn lớn. Cũng những trưa hè nắng như đổ lửa, đáng mẹ tôi gầy, bóng đổ dài trên những thửa ruộng, mồ hôi ướt đầm lưng gầy. Người nông dân quê tôi không lúc nào tự cho mình ngơi nghỉ, công việc đồng áng cứ xoay vần quanh năm suốt tháng. Hạt gạo trắng thơm nuôi anh em tôi khôn lớn được kết tinh từ những giọt mồ hôi

mặn chát, chảy dài trên khuôn mặt hao gầy của mẹ.

Thủa nhỏ, vào những đêm trăng sáng, lũ học trò quê chúng tôi thường tụ tập ở sân đình. Trong rất nhiều bài đồng dao được lũ trẻ truyền tai nhau, tôi thích nhất ca từ trong bài “Hạt gạo làng ta”. Bài hát như lời ru ngọt ngào theo suốt những năm tháng tuổi thơ tôi. Thời gian trôi nhanh, năm tháng đưa tôi đến nhiều miền quê, nhưng làng tôi với cây đa ngã bóng sân đình, với triền đê đầy cỏ heo may và bóng mẹ tôi thân thương, đôi tay

chai sạn vun vén cuộc đời... vẫn mãi là miền ký ức in đậm trong tâm trí. Tôi lớn lên từ hạt gạo dẻo thơm của mẹ, rồi trưởng thành và xa dần vòng tay mẹ, tôi càng thấm thía từng lời ca hạt gạo. Con hiểu rồi và thương mẹ nhiều hơn! Mỗi hạt gạo dẻo thơm được kết tinh từ “Những trưa tháng Sáu/nước như ai nấu/chết cả cá cờ/cua ngoi lên bờ/mẹ em xuống cấy...”.

Lũ học trò quê chúng tôi ngày đó, giờ tóc cũng muối tiêu. Đứa còn, đứa mất. Còn tôi, cả thanh xuân xa quê, bốn ba trong bệnh lo toan, cuộc sống cứ cuốn đi theo tháng ngày. Mẹ tôi đã già hơn, lưng còng thêm một chút, mái tóc dài, đen ngày xưa giờ sợi bạc nhiều hơn, ấy vậy mà vẫn giữ gìn từng chút quà quê cho con cháu. Mỗi lần về quê, trước khi đi mẹ chuẩn bị bao thứ, cẩn thận bao điều, trong mắt mẹ tôi vẫn là thằng bé ngày nào còn chạy theo mẹ ra đồng, mong bắt được con cua, con cá cỡ nhỏ để nấu bữa ăn tối; rồi có những buổi trưa, chạy ra tận đầu làng ngắm mẹ đi chợ về để được mẹ cho chiếc kẹo dổi...

Ngập ngừng chân bước về phố thị, mẹ tôi lưng còng theo ra tận đầu ngõ. Mất tôi cay xè không dám nhìn lại. Bởi tôi biết rằng “mẹ già như chuối chín cây”, một ngày bóng mẹ còn đó, con còn quê hương!■

Làng Văn hóa cộng đồng dân tộc
Mông thôn Pá Vi Hạ, xã Mèo Vạc.

Đậm đà bản sắc

văn hóa dân tộc Mông

■ Phóng sự ảnh: KIM TIẾN - TRẦN KẾ

Đến miền Cao nguyên đá, lòng người mê đắm không chỉ bởi cảnh quan thiên nhiên hoang sơ, hùng vĩ mà còn bởi sự độc đáo, đậm đà bản sắc trong đời sống văn hóa đồng bào dân tộc Mông.

Văn hóa người Mông ở khu vực vùng cao phía Bắc của tỉnh Tuyên Quang rất phong phú và đa dạng. Tất cả hòa quyện từ những nét văn hóa riêng trong trang phục, tín ngưỡng, tập quán canh tác, kiến trúc nhà ở và các lễ hội truyền thống... để tạo nên văn hóa dân tộc Mông.

Thiết kế đồng bộ cổng nhà theo truyền thống người Mông giúp thôn Pá Vi Thượng, xã Mèo Vạc tạo điểm nhấn thu hút khách du lịch (ảnh 1). Dệt vải lanh là nghề truyền thống lâu đời của đồng bào dân tộc Mông (ảnh 2). Lễ hội Gầu Tào của đồng bào Mông được tổ chức hằng năm cầu mưa thuận, gió hòa, mùa màng tươi tốt (ảnh 3). Múa khèn là nét văn hóa độc đáo trong đời sống văn hóa người Mông (ảnh 4).

MÓN NGON CUỐI TUẦN

Giữa vùng Cao nguyên đá Đồng Văn - nơi đá nhiều hơn đất, nơi những nương ngô chênh vênh tựa lưng vào trời, có một món ăn đã gắn bó với đồng bào Mông từ đời này sang đời khác: Mèn mèn. Không cao sang, cầu kỳ, nhưng trong mỗi hạt mèn mèn là cả tinh túy của núi rừng, là sự chịu thương chịu khó và biết ơn của con người với đất mẹ.

Ở vùng đất này, ngô không chỉ là cây lương thực - nó là sự sống. Ngô mọc lên từ khe đá, nuôi dưỡng bao thế hệ. Mỗi mùa thu hoạch, ngô được phơi khô trên giàn bếp, rồi tẻ hạt, sàng sạch, cất kỹ. Để làm ra một mẻ mèn mèn thơm dẻo, người Mông phải trải qua nhiều công đoạn kỳ công: ngô được phơi

Ngô là nguyên liệu chính để làm mèn mèn.

khô, tẻ hạt, xay mịn bằng cối đá, rồi trộn với chút nước theo tỷ lệ vừa phải để khi đồ lên, từng hạt mèn mèn to đều, thơm ngọt mà không vón cục.

Ngô được xay bằng cối đá quay tay - một thứ âm thanh quen thuộc giữa núi rừng mỗi sớm mai. Hạt ngô được xay vừa phải, không quá mịn để giữ lại

Chế biến mèn mèn.

độ to xốp đặc trưng. Sau đó, bột ngô được trộn với nước - đây là công đoạn "cắm tay" đòi hỏi kinh nghiệm: nếu trộn quá khô, mèn

mén sẽ cứng; nếu quá ướt, khi đồ lên sẽ vón cục, mất vị.

Mèn mèn thường được ăn kèm với canh xu hào, nước xương ninh, hay đơn giản chỉ với ớt và muối rang. Có người còn bảo, ăn mèn mèn phải dùng tay, bốc từng nắm nhỏ mới cảm được hết cái "chất" của ngô và bàn tay người làm ra nó. Những năm đói kém, chỉ cần bát mèn mèn với tí muối trắng cũng đủ nuôi sống cả gia đình qua mùa rét.

Với người Mông, mèn mèn

không chỉ là thức ăn - nó là văn hóa. Trong các lễ hội truyền thống, bên nồi thắng cố nghi ngút, những gói mèn mèn bọc lá chuối vẫn được truyền tay như lời chào mừng mộc mạc. Những đứa trẻ lớn lên với vị mèn mèn, rồi đi xa, vẫn nhớ mãi hương vị quê nhà trong từng nắm bột ngô dẻo dẻo.

Ngày nay, dù đời sống đã đổi thay, cơm trắng gạo ngon đã phổ biến ở chợ vùng cao, nhưng mèn mèn vẫn hiện diện trong bữa cơm người Mông như một cách giữ gìn bản sắc. Trong các lễ hội hay phiên chợ, du khách vẫn dễ dàng bắt gặp từng gói mèn mèn gói lá chuối, được bán như một món quà quê đầy tự hào. Du khách đến với Đồng Văn, Mèo Vạc hay Lũng Cú đều có dịp nếm thử mèn mèn - món ăn đơn sơ nhưng mang đậm hồn cốt vùng cao.